

Universitätsbibliothek Paderborn

**Isagoge Sive Introductio Ad Vitæ Spiritualis
Perfectionem, Omnibus tam Regularibus, quām Clericis
Sæcularibus, Confessariis, Concionatoribus, & Animarum
Pastoribus perquām utilis, & specialiter ...**

Herlet, Johann Georg

Sulzbaci, Anno MDC.XCIII.

§. 1. De majori puritate conscientiæ aquirendâ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-37853

CAPUT II.

*De mediis ad proficiendum in charita-
te Dei.*

Explicuimus suprà in gradu primo *Media pro incipientibus* diligere Deum , & tendere ad perfectionem , talia scilicet , quæ Tyronum ac Novitiorum conditioni ac statui sunt accommodata. Nunc verò ulterius progrediendum & de sublimioribus mediis tractandum est , quæ ad ipsum perfectionis apicem cum Divinâ gratiâ promovere nos possunt.

§. I.

*De majori puritate conscientiæ acqui-
rendâ.*

261. Non est hic amplius sermo de emundatione & purificatione conscientiæ à peccatis mortalibus : hic enim labor *incipientium* est , non *proficientium*. Quin & sacerdotes ac laici omnes tenentur mortalia commissa expiare , & à committendis sibi sub pœnæ æternæ reatu cavere. Neq; hoc loco amplius agitur de fugâ peccatorum venialium , quæ cum plenâ advertentiâ intellectus & deliberatione voluntatis admittuntur ; quia etiam talia excludit conscientiæ teneritudo , quæ in primo gradu obtineri debet. Qui ergo in Secundo *proficientium* gradu confidunt , proprius jam ad similitudinem & Imaginem Christi accedere do-
bent.

bent, qui peccatum non fecit, nec inventus est dulcis in ore ejus. I. Petri 2. adeoq; conari debemus.

Primo, ut deinceps nullum veniale peccatum exterius committant, sive ut in dictis suis & factis externis se irreprehensibiles exhibeant possintq; suis obtrectatoribus & calumniatoriis liberè in faciem dicere illud Christi Matt. 8. *Quis ex vobis arguet me de peccato?* Nam sancti viri ita se in operibus suis, Deo Auctore, custodiunt, ut omnino, unde accusentur, exterius non inveniatur; inquit S. Gregorius lib. II. moral. c. 19. Unde S. Basilius in Psalm. 32. monet, prius actiones corporis corrigere oportere, ut decenter ac congrue eas perficere possis juxta prescriptum Divini verbi; ac sic tandem ad intelligibilium contemplationem ascendere. Rationem dat in c. 4. Isaiae. Peccata enim, quæ superficien-
tibus admittuntur, & externè apparent, sunt levia, sed eti cuipiam similia videntur.

Secundo conari debent proficientes, ut peccata venialia etiam solùm materialia caveant, quæ scilicet ob defectum advertentiæ rationis omni culpâ vacant, dicunturq; imperfectiones & defectus; uti distractiones involuntariæ, inanis digitorum agitatio seu tympanizatio, masticatio festucæ, cinguli vel rosarii in extremitatibus rotatio, digitorum singulorum ad strepitum edendum instituta tractio, capitis motus non necessarius, manuum in colloquio familiari gesticulatio, verba ex motu primo iracundè prolatæ, genu unius in sedendo supra alterum positio &c. Quamvis enim talia in saecularibus

non

non videantur adeo reprehensibilia; nihilo minus Religiosi, qui teste S. Nazianzeno Orat. in Laud. S. Basili. sunt Ecclesiae pars selectior sapientior, debent esse non solum sine macula peccati, sed etiam sine rugâ imperfectionum. *Velim non ignores*, ait idem Nazianzenus Orat. de fuso. *Rugam tibi unam turpiorem esse*, quâns maxima vulnera iis, qui in mundo vivunt. Unde S. Augustinus in Regulâ monet: *In incessu, statu, habitu, & in omnibus motibus vestris nihil fiat, quod cuiusquam offendat aspectum: Sed quod vestram deceat Sanctitatem.*

Tertio eò usq; progrederentur ac proficeret, ut ægrè ac difficulter labantur in ea, in quæ fragilitas humana & Naturæ nostræ peccato vi- tiate conditio pertrahit etiam quandoq; perfectissimos, sed nolentes; Ita ut quodammodo fiant impeccabiles: Sicut monet S. Dionysius Areopagita Eccles. Hierarch. c. 3. dic- cens: *Oportet nos, si ad Deum desideramus per communionem ascendere, in Divinissimam sui secundum carnem, vitam respicere, & ad eam similitudinem mirabili impeccabilitate in Deiformem & immaculatum habitum recurrere. Qualem impeccabilitatem videtur obtinuisse, qui dixit: quomodo possum hoc malum facere, & peccare in Deum meum? Genes. 39.* Qui enim fre- quenter & efficaciter quævis peccata etiam minima detestatur & abominatur, tandem in isto horrore & aversione à peccatis ita firmatur, ut ægrè ac difficulter peccet, ac quodammodo impotens ad peccandum efficiatur; Sicut dici- tur

tur i. Joann. 3. Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit, & non potest peccare. Unde Roman. 8. dicit Apostolus: Quis nos separabit a charitate Christi? certus sum, quia neq; mors, neq; vita, neq; Angeli &c. Neq; creatura alia poterit nos separare à charitate Dei. Et de Monachis S. Pachomii scribit Ruffinus *in vitiis Patrum lib. 3. n. 35.* quod impossibile (moraliter) fuerit, aliquem apud eos verbum otiosum loqui; Sed tantum, quæ de Sanctis scripturis didicerant, erant inter se conferentes, & exponentes de capitulis Scripturarum, quæ ad timorem Domini confirmarent, & illuminarent animas eorum. Quia per odium & detestationem verborum otiosorum tantam aversionem habitualem contraxerant, animosq; suos ita obfirmaverant, ut eis difficillimum accideret & ægeratum, tales sermones proferre otiosos.

262. Porrò media ad puritatem conscientiam sublimem consequendam non sunt alia, quam quæ suprà tradidimus in gradu primo pro incipientibus. Si enim diu & exactè frequententur; tandem ad hunc nos effectum perducunt. Dico exactè: nam qui obiter tantum & Iuridè examen suum conscientiæ peragit, post annos plures in Habitu & professione Religiosa exactos idem erit, qui in ingressu fuit. Dixi etiam, si frequententur: quod maximè intelligendum est de memorato Examine; quod Doctores Ascetici & spirituales magistri ita volunt frequentari; ut saltem bis quolibet die instituantur, tempore videlicet matutino, & vespertino; Si-

cut te
renber
c. 8. di
quo P
scilice
modò
manè
mus.
depre
quam
cata
rà &
Debe
judea
cere:
meun
irem
conte
crepa
caren
verb
lum l
es ag
cenda
à / e e
cum
reacer
nè pr
& ve
ra pr
entis
Rike
cwt

cut testatur S. Dorotheus apud Eusebium Nierenbergum in *Doctrin.* *Ascet. lib. 2. doctrinā 2.* c.8. dicens: Docuerunt sāpe nos majores nostri, quo pacto purgemus nos ipsos per singulos dies, ut scilicet ad vesperam perscrutemur nobiscum, quomodo transactam diem exegerimus; & rursum manē, quomodo noctem; & sic p̄enitentiam agamus apud Deum, ut par est, in quo peccasse nos deprehenderimus. Sanè cūm admodum delinquamus, peccemusq; obliviscamurq; delicta & peccata nostra, opus esset nobis in horas diligentia curā & examinatione, quo pacto scilicet ambulemus. Deberetq; unus quisq; nostrū à seipso tanquam iudex rationem cuiuslibet facti extorquere, & dicere: ut quid locutus sum infelix, qua fratrem meum morderent, & carperent? ut quid fratrem aliquid facientem judicavi? ut quid eum contempsi? ut quid murmuravi? cur coquum increpavi? cur pudore illum affeci? Dixit mihi ceremoniarum princeps, vel quisvis alius fratrum verbum; nec ferre potui, ac statim adversus illum locutus sum verbum. Sicq; per singulos dies agendum nobis esset, discutiendum, & cognoscendum, quo pacto ambulemus. Debet item quis à se exigere, ut noctem transferit, si videlicet & cum diligentia & promptitudine ad vigilias surrexerit. Et S. Bernardus de vitā solitar. Manē præteritæ noctis fac à temet ipso exactionem, & venturæ diei tibi indicito cautionem. Vespera præteritæ diei rationem exige, & supervenientis noctis fac inductionem. Item Dionysius Rikelius de vitā solitar. art. 24. Manē inquirat,

que-

quemadmodum nocturnum tempus exegerit, qui alacritate divina persolverit: Et item qualiter instantem diem fructuose decurrat, sapienter instituat. Denique vespere contuendum, quomodo dies ipse defluxit, quid agendorum omissum, quid etiam committendorum commissum, quid proficerit, quantumque proficere potuerit, sed neglexit; atque adveniente se nocti præparet. Addit S. Bonaventura in Regul. Novit. etiam ante mensam debere præmitti Examen conscientiae. Cum pulsatur, inquit, campanella ad mensam vel ad comedendum; sicut in silentio, et examina te ipsum, quomodo in Oratione vel lectione, vel in servitio laborasti.

S. 2.

De incremento Humilitatis.

263. Certeum est, inquit Dionysius Carthusianus tract. de profess. monast. art. I. quod Religiosæ personæ, quæ in charitatis sinceritate ac profectu non crescunt, substantialia vota inaniter promiserunt. Porro in charitate non crescit, nec proficit, nisi qui in verâ Humilitate crescit. Quia non potest quis absq; virtute Humilitatis crescere in aliis tribus virtutibus, nempe in Paupertate Spiritus, Castitate & Obedientia; quæ necessaria sunt media ad proficiendum in charitate. Unde S. Chrysostomus homil. 35. in Genes. monet: Bonis operibus nostris humilitatem quasi fundamentum substruamus; ut securè virtutes superstruere valeamus: Virtus enim non est, nisi conjunctam habeat Humilitatem.

Qui
quant
tare.
in vir
est. S
fecit fi
Qui o
honore
nione
perfeci
Omnis
humil
Sand
dam e
tur Pr
in No
etiam
radica
se ext
264
solum
gaude
mus,
tate e
ut cu
virori
atq;
gratia
tanqu
omni
(absq;
Dei c